

Слово, моя ти єдина зброе!

Л. Цьрайнка.

ГУЦУЛЬСЬКИЙ ЧАСОПИС КОСІВСЬКОГО РАЙОНУ БРАЙ

№18 (1219), п'ятниця, 6 травня 2011 року

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 13 ЖОВТНЯ 1990 РОКУ

WWW.GK.IF.UA

РЕДАКЦІЙНА РАДА: Роман Баранюк • Юрій Боєчко • Микола Васкул • Аліса Мудрицька • Богдан Радиш • Василь Цимбалюк

8 травня – День Матері

Дорогі й найрідніші наші матері! У цей благословенний Богом травневий день, коли одночасно і Церква, і всі ми, відзначаємо ваше свято, прийміть від нас щирі вдячність за безмежну любов і ласку!

Нехай мирне синє небо завжди зігріває вас ласкавим теплом, а діточки та внучата своїм безгрішним і чистим щебетом звеселяють ваші душі та вселяють надію на краще майбутнє нашої долі! Хай Бог допомагає вам поставити їх твердо на ноги і засяяти їхні душі зерном Любові, Правди і Науки. Нехай це весняне свято об'єднує і згуртовує нас!

Щастя, здоров'я, довголіття, радості, безмежної любові усім вам, дорогі наші Матері!

9 травня – День Перемоги

Шановні ветерани!

У цей славний день ми повертаємося до незабутньої весни 45-го, згадуємо тих, хто у жорстокій битві виборов нашу перемогу.

У цей пам'ятний, світлий, святковий і водночас сумний день ми повинні вкотре усвідомлювати значення таких слів, як мир, порозуміння і примирення. Нехай єднає усіх нас любов до України і турбота про її майбутнє. Ми відзначаємо це свято як день радості й скорботи, пам'яті й безсмертя, як свято дружби народів, які в ім'я життя і майбутнього власною кров'ю захищали від загарбників кожний клаптик нашої рідної землі. І хоч скільки б часу сплинуло від 9 травня 1945 року, ніколи не зітреться в нашій пам'яті велич вашого подвигу.

Дорогі ветерани, герої фронту і тилу! Звертаємося до вас зі словами безмежної вдячності за вашу стійкість, мужність, хоробрість і героїзм.

Схиляємо в пошані голови перед загиблими за нашу честь, свободу і незалежність. Пам'ять зобов'язує нас усіх цінувати те, за що віддали життя наші діди і батьки. Для нас, їх вдячних нащадків, кожен день Перемоги — це час осмислення нашого минулого і сьогодення, можливість ще раз оцінити мирне творення незалежної держави України.

Шановні ветерани Великої Вітчизняної, солдатські вдови, всі ті, хто зробив свій внесок у наближення Дня Перемоги. Щирісердечно вітаємо вас із 66-ю річницею Перемоги, зі святом, яке було, є й завжди буде з нами. Довгих вам років життя, міцного всім здоров'я і бадьорого духу, любові поваги рідних і близьких, усього народу України!

Голова районної
державної адміністрації
Ярослав ШИНКАРУК.

Голова
районної ради
Андрій КЛУБ.

Дорогі ветерани!

Від щирого серця вітаю вас зі знаменним для кожного з нас святом — 66-річчям Перемоги у Великій Вітчизняній війні!

Дозвольте мені висловити вам найтепліші слова вдячності за героїчні справи, за вашу мужність й витримку, які ви проявили у тяжкі роки боротьби з найбільшою чумою двадцятого століття – фашизмом. Здобута вами перемога була і буде одна на всіх,

незалежно від того, під якими прапорами і з якими гаслами кожен із вас тоді вступав у бій.

Незламність сили духу і стійкість, яку ви проявили, відстоюючи мир і спокій на рідній землі, заслуговує на вічну пошану і повагу нащадків.

Тож низький уклін вам, дорогі ветерани, щира подяка і нехай у ваших домівках завжди панують мир, спокій і достаток.

Народний депутат України
Василь ЧУДНОВ.

Привітали

Правоохоронці вшанували ветеранів

Кожного року напередодні Дня перемоги керівництво Косівського РВ УМВС відвідує і вшановує ветеранів Другої світової війни.

Керівництво райвідділу цікавиться проблемами колишніх правоохоронців не тільки перед святами. Воно завжди готове допомогти ветеранам внутрішніх справ, особливо ветеранам війни. Під час святкових та інших зустрічей ветерани діляться спогадами, згадують різні життєві епізоди воєнних і повоєнних років та багато цікавого зі своєї правоохоронної діяльності. Вони охоче діляться досвідом, дякують за підтримку і допомогу. Прекрасні враження залишилися у начальника Косівського РВ УМВС В.П.Заплітного та його зас-

тупників від зустрічі з ветераном Другої світової війни, ветераном ВС М.В.Дем'яном, який проживає у смт. Кутах.

Радісно на душі й у Миколи Васильовича, якого не обділили увагою косівські правоохоронці і привітали зі святом. Ці традиційні зустрічі будуть мати своє продовження доти, поки живуть учасники і ветерани війни.

Т. ГЛІБЧУК,
помічник начальника
із взаємодії з громадськістю
та ЗМІ РВ УМВС.

Знай наших!

Іринка
читала
найкраще

Завершився ХХ Всеукраїнський відкритий конкурс читців імені Т.Шевченка.

У м. Києві закінчився ХХ Всеукраїнський відкритий конкурс читців імені Т.Г. Шевченка. Його організаторами є Міністерство культури, Український центр культурних досліджень і Київський міжнародний університет. Захід проводили у приміщенні Всеукраїнського інституту телебачення, кіно й театру Київського міжнародного університету.

Читчі з усіх областей України та ще й гості з-за кордону (Туреччини, Туркменістану, Азербайджану, Кореї, Молдови, Перу, Китаю і Грузії) зібралися у м. Києві — загалом їх було більше 200 осіб. Представляли Івано-Франківську область на цьому конкурсі випала честь переможцям обласного огляду-конкурсу читців творів Кобзаря.

Серйозним і професійним було журі за участю народних і заслужених артистів, заслужених діячів мистецтв України, кандидатів і докторів філологічних наук. Очолювала журі ХХ Всеукраїнського конкурсу народна артистка України, актриса Національного академічного театру ім.Івана Франка, президент Міжнародної ліги «Матері і сестри молоді України», член Національної спілки театральних діячів України Галина Яблонська. Тяжкими та напруженими були три конкурсні дні для всіх його учасників.

Наша землячка Ірина Радиш з с. Рожнова, була серед них найкращою і стала дипломантом II ступеня у номінації «Виконавці – діти та дитячі колективи».

А. ЧЕМЕРІНСЬКИЙ,
головний спеціаліст
управління культури ОДА.

Влада звітує

Три роки – на посаді голови РДА

Сьомого травня цього року виповнюється три роки з часу перебування Ярослава Івановича Шинкарука на посаді голови райдержадміністрації. Цей період виявився досить складним. Майже з самого початку Ярослав Іванович потрапив у екстремальні умови – небувалих збитків завдали району повеневі паводки у липні 2008 року. Здавалося, Косівщина потрапила у повну безвихідь: було підтоплено 1435 господарств, з них більше півтора десятка стали непридатними для проживання, інші вимагали капітального або поточного ремонту. Повінь знищила повністю або зруйнувала 132 мости й мостові переходи, 76 км автодоріг комунальної власності, 130 водногосподарських об'єктів, спричинила 125 зсувів. 33 населені пункти zostали без електричного, 31 – без газового постачання.

У 2010 році, у дещо менших масштабах, повінь повторилася знову. Крім цього, кілька населених пунктів постраждали від небувано сильного граду. Та, попри вирішення масштабних проблем з ліквідації наслідків стихійних лих, Ярослав Іванович зумів у соціально-економічному та культурному розвитку вивести район у число кращих у області. Цю позицію район не лише утримує, але й зміцнює її: за підсумками першого кварталу цього року він посів четверте місце у області.

Подіємо звіт Ярослава Івановича про діяльність райдержадміністрації та її служб за минулий рік, фрагментарно, за весь період його перебування на посаді голови райдержадміністрації та за перший квартал цього року.

Звіт голови Косівської районної державної адміністрації Ярослава ШИНКАРУКА

— Коли у травні 2008 року я став головою райдержадміністрації, то визначив для себе головне завдання: в першу чергу зробити нове асфальтове покриття вкрай понищених доріг у Косові та інших населених пунктах. Майже відразу після стихії ми приступили до виконання цього завдання: заасфальтували у Косові вулиці: Лісну, Павлика, Середню, Міцкевича, Гоголя, Зарічну, Гвардійську, Франка, частково Ірчану та Л.Українки. У Шешорах — дорогу з Пістиня до центру цього села. Було здійснено поверхневе покриття доріг з Пістиня до Микитинців та з Рожнова до Хімчина.

Приділяли й приділяємо увагу газифікації населених пунктів, особливо віддалених від райцентру. Так, у 2008 році нам вдалося передати на баланс Косівського УЕГГ газогін до сіл Трацького куца. Це дозволило під'єднати до газопостачання школу та більше 50 житлових будинків у селі Трачі, газифікувати повністю це село, а згодом і всі інші села Трацького куца. У цьому році виготовили проектно-кошторисну документацію і маємо намір провести газогони з Прокурави до Брустурів і Шепота, з Косова — до Города й Соколівки, провести підвідний газогін до Бая-Березова, Лючок, Космача, присілка Царина села Текучої, а також газифікувати Великий Рожин. Варто відзначити за ініціативність та сумлінне виконання своїх службових обов'язків начальника Косівського управління з експлуатації газового господарства Віталія Фейчука.

Від самого початку повеневих паводків 2008 року служби райдержадміністрації та району були націлені на те, щоб паралельно з роботами з ліквідації наслідків стихії не забувати і про соціально-економічний розвиток району. Було вишукано кошти для добудови приміщення для молодших класів Косівської ЗОШ І-ІІІ ст. № 2. Завдяки цьому думували стіни та звели і покрили металопрофілем дах. Згадана школа, в якій навчається майже 500 учнів, не мала спортзалу. Вдалося вишукати в області кошти для по-

будови тут першого в районі відкритого спортивного майданчика зі штучним покриттям. Нині маємо їх уже вісім. У дванадцятьох населених пунктах готують під них основи.

Нині вирішується питання щодо відновлення роботи басейнів у м.Косові та в Рожнівській школі-колегіумі «Гуцульщина» імені Ф.Погребенника Національного університету «Києво-Могилянська академія». У цьому питанні маємо повну підтримку голів ОДА та обласної ради Михайла Васильовича Вишиванюка і Олександра Максимовича Сича, начальника головного управління у справах сім'ї, молоді та спорту ОДА Мирослава Євгеновича Карабіна. Чимало зусиль для цього докладає майстер спорту з плавання та заслужений тренер України косів'янин Михайло-Дмитро Бович. З метою реалізації задуму на наше запрошення район відвідали заслужений тренер України з плавання, тренер олімпійської чемпіонки Яни Ключкової Ніна Кожух з Києва, член президії федерації плавання України Микола Москалик та інші.

Стараємось вирішити питання перевезення школярів. Наш район гірський, дітям доводиться долати до школи і від неї доріжки довгі кілометри. У зв'язку з цим, у рамках реалізації програми «Шкільний автобус», забезпечили транспортом для перевезення дітей вісьмох шкіл. Найближчим часом новий автобус отримає Брустурівська школа.

(Закінчення на 2-й ст.)

Влада звітує

Три роки – на посаді голови РДА

Звіт голови Косівської районної державної адміністрації Ярослава ШИНКАРУКА

(Закінчення. Початок на 1-й ст.)

Проведено капітальні ремонти п'ятьох відділів Косівської ЦРЛ, здійснюються вони і в інших відділах. Буде також надано сучасного ошатного вигляду і зовнішнім стінам корпусів ЦРЛ. У першому кварталі цього року тут відкрито міжрайонний центр нефрології та гемодіалізу, в якому встановлено три сучасні апарати штучної нирки. Ще три апарати буде встановлено в перспективі, а також комп'ютерний томограф, який є в обласній лікарні та в Калуській районній.

Розпочато роботи з будівництва на річці Черемош у селі Розтоках малої гідроелектростанції. У задумках — звести п'ять таких об'єктів. У селі Пістині відкрито приміщення пункту місцевої пожежної команди.

Завершуємо виготовлення схеми генерального плану розвитку території району. У цій справі все треба було починати з нуля. Виготовлення таких схем в області розпочали лише наш та Надвірнянський райони.

Ведемо перемовини з представниками однієї з німецьких компаній щодо будівництва міні-заводу з переробки твердих побутових відходів. Вони діють у всіх розвинених країнах світу. Мусимо будувати їх у районі і ми, щоб гарна за природою Косівщина не відлякувала туристів стихійними сміттєвалищами, не перетворювалась у вогнище інфекції.

Передбачено виділення більше двох мільйонів гривень з державного бюджету для виготовлення проектно-технічної документації для будівництва туристично-мистецького комплексу «Маєток св.Миколая».

Реалізується проект створення культурно-мистецького центру «Гуцульська гражда» в с. Яворові. Розпочато роботи зі створення мистецького центру в м. Косові, який плануємо відкрити в рамках заходів ХІХ Міжнародного гуцульського фестивалю, що відбудеться 27-28 серпня 2011 року на Косівщині. Також в рамках цих заходів передбачено ремонт автодоріг комунального значення на 3 мільйони 789 тисяч гривень.

У ході підготовки до відзначення 20-ї річниці відновлення Незалежності України в кожному населеному пункті району буде реалізовано двадцять конкретних справ з благоустрою та впорядкування території (встановлення малих архітектурних форм, облаштування нових місць відпочинку, електроосвітлення вулиць, впорядкування пам'яток історії, культури, природи, в Косові заасфальтують вулицю в центрі міста). Плануємо до цієї дати відкрити музей Тараса Мельничука в Уторопах, провести капітальний ремонт будинку «Просвіти» в м. Косові, в якому розмістяться музей Михайла Павлика. Також буде освячено новозбудований храм св.Василія Великого в м. Косові, споруджений методом громадської будови в традиційному стилі гуцульської дерев'яної архітектури. В селі Сподній відремонтують приміщення плебанії, в якій мешкав священник і просвітянин Гнатківський з дружиною та донькою Дарією – членом ОУН. Тут на знак пам'яті про них встановлять меморіальну дошку. Завершено капітальні ремонти Косівського, Яблунівського, Рожнівського (ім А.Красовського), Космацького, Баян-Березівського будинків культури. Вони мають гарний мистецький вигляд. Відкриємо дитячі садочки в с.Акрешорі та Баян-Березові, Середньому Березові.

За підсумками соціально-економічного та культурного розвитку в 2010 році, згідно з рейтингом за 46 показниками, наш район займає 6 місце серед 19 районів і міст районного значення області.

Здійснюючи свої повноваження, адміністрація, її управління, відділи, сектори, служби спрямовували свою роботу в минулому році на забезпечення виконання на території нашого району положень Конституції України, законів «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні», указів і розпоряджень Президента України,

постанов Кабінету Міністрів України, розпоряджень обласної державної адміністрації, рішень обласної ради, інших законодавчих актів та рішень вищих органів влади, а також рішень сесії районної ради, наказів виборців та депутатських запитів.

Найбільш важливі питання роботи райдержадміністрації розглядалися на засіданнях її колегій, яких протягом 2010 року проведено тринадцять. Серед них — шість спільних із асоціацією сільських, селищних, міських голів «Самоврядування», п'ять — спільних із радою з питань соціально-економічного розвитку, боротьби з корупцією і злочинністю, одна — оглядово-виїзна, під час якої були охоплені м.Косів і села: Черганівка, Вербоваць, Старий Косів, Рожнів, Кобаки, Рибне. На основі матеріалів колегій було прийнято 40 розпоряджень голови райдержадміністрації.

Протягом минулого року було проведено шість зустрічей з активом та громадськістю населених пунктів району за участю керівників та представників служб ОДА. У двох із них, у Прокураві та в Середньому Березові, взяв участь заступник голови — керівник апарату облдержадміністрації Роман Струтинський. Проводились дні голови райдержадміністрації у віддалених та інших населених пунктах за участю представників райдержадміністрації та служб району, зокрема у Великому Рожні, Прокураві, Акрешорах. Під час цих заходів охоплювався весь спектр проблем в усіх сферах життєдіяльності відповідного населеного пункту. Представники служб отримували доручення щодо вирішення тих чи інших проблем, звітували про їх виконання на нарадах та під час проведення повторних днів голови райдержадміністрації.

У 2010 році в районі продовжували роботи із ліквідації наслідків паводкової стихії 2008 року. За 2008 рік коштів з державного бюджету на їх виконання було освоєно 115 млн. грн., в 2009-му — 25 млн.грн., в 2010-му — 5 млн.грн. Однак, ще 162 млн. грн., з урахуванням індексації цін на будівельні матеріали, для нашого району було недофінансовано. Також до виконання відновлювальних робіт халатно поставились у 2008 році окремі керівники ліцензованих генпідрядних організацій. Проти них порушено кримінальні справи. Водночас варто зазначити, що деякі підрядні організації поставились надзвичайно сумлінно, здійснивши відновлювальні роботи за власні кошти (на загальну суму 24,6 млн.грн.).

Виконуючи роботи з ліквідації наслідків стихії, ми у 2010 році основну увагу приділяли питанням соціально-економічного та культурного розвитку району. У той час, як в області торік було здано в експлуатацію 180 об'єктів, то на Косівщині — 40 (освіта, медицина, культура та інші сфери). Частина з них — завершене будівництво, решта вступили в дію після капітального ремонту. У минулому році почав діяти новозбудований дитячий садок у Черганівці. Замовлено виготовлення проектно-кошторисної документації для будівництва дитячих садків у Річці та Шепоті. У бюджет розвитку району ми залучили торік 15 мільйонів гривень. Сім з них використано на заклади освіти, зокрема для встановлення енергозберігаючих систем у Яворівській ЗОШ І-ІІІ ст., теплового насоса у Косівській ЗОШ І-ІІІ ст. № 1, на заміну старих вікон на нові металопластикові у Яблунівській та Хімчинській школах тощо.

У цьому році важливим соціально-економічним питанням надаватимемо ще більшої уваги, адже в серпні на Косівщині відбудеться ХІХ Міжнародний гуцульський фестиваль, який торік не провели через повільну та сильну град. Ми всі разом повинні подбати про благоустрій населених пунктів, вишукувати кошти на місцях, проявляти ентузіазм і

меценатство в ім'я того, щоб підготувати Косівщину до фестивалю на найвищому рівні. Це справа честі, і нікому не буде дозволено ухилитись від виконання відповідних доручень.

Якщо вести мову про власні доходи загального фонду місцевих бюджетів району за 2010 рік, то їх надійшло в сумі 26 млн. 815 тис. 500 грн., що складає 103,0% або +789 тис. 400 грн. до планового завдання, в т.ч. по бюджетах: до районного бюджету надійшло 14 млн. 465 тис. 600 грн., що складає 101,8% або +252 тис. 700 грн.; до бюджету м. Косова — 4 млн. 629 тис.грн., що складає 106,0 % або + 263 тис. 500 грн.; до бюджетів селищ — 1 млн. 302 тис. 800 грн, що складає 104,6 % або +56 тис.800 грн.; до бюджетів сіл — 6 млн. 418 тис.грн, що складає 103,5% або + 216 тис. 400 грн. До спеціального фонду надійшло 8 млн. 390 тис.грн., що складає 217,3 % до планового завдання. Приріст надходжень загального та спеціального фондів місцевого бюджету відповідно до минулого року складає 7,1 відс. або +2 млн. 336 тис. грн. 2010 рік ми завершили без боргів у виплаті заробітної плати у бюджетній сфері.

Щодо транспортного забезпечення, то у районі діє 28 регулярних внутрішньорайонних автобусних маршрутів. Головним перевізником є ВАТ «Скіф-Авто». Всі сільські населені пункти району забезпечені регулярним автобусним сполученням. У 2010 році перевезено більше 50 тис.тонн вантажів, що у півтора раза більше, ніж за 2009 рік. Вантажообіг становив 30 млн. 200 тис. тонно-кілометрів або у 1,6 раза більше. Послугами автомобільного транспорту підприємств та фізичних осіб-підприємців у 2010 році скористалося 3,6 млн. пасажирів, що на 11,6% більше, ніж за попередній рік.

Станом на 1.01.2011 р. в районі функціонувало 652 об'єкти роздрібно-торгівлі, 141 об'єкт громадського харчування, 60 об'єктів побутової, 8 об'єкцій зареєстрованих ринків. Обіг роздрібно-торгівлі, до якої входить і товарообіг торгової мережі підприємств, розрахункові дані щодо обсягів продажу товарів на ринках і фізичними особами-підприємцями за 2010 р. становив 551,6 млн.грн., що на 10,0 % більше ніж за 2009 рік.

Спостерігається постійний приріст обсягу товарообігу роздрібно-торгівлі на одну особу. За 2010-й він становив 511,1 грн.

Влітку 2010 року 6514 дітей району оздоровлено у 74 дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, відкритих на території району, та в шістьох містах і районах області. Оздоровлено 9 дітей із сімей, які потерпіли від наслідків Чорнобильської катастрофи, 102 дитини з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 105 дітей-інвалідів. Всі із 2,5 тисяч оздоровлених дітей — з багатодітних і малозабезпечених сімей. Протягом останніх років 180 матерям Косівщини, які народили та виховали п'ятеро і більше дітей, присвоєно звання «Мати-героїня».

Управління праці та соціального захисту населення райдержадміністрації виплатило за 2010 рік 93 млн. 306 тис. гривень соціальних допомог.

Протягом 2010 року на території району введено у дію 45,69 км трубопроводу для транспортування газу (с. Шешори — 3,98 км, с. Цуцулин — 5,8 км, с. Прокурава — 16,25 км, Кривоброди — Корости — Трач — 5,85 км, Трач-Цуцулин — 13,81 км).

У 2008 році розпочали реконструкцію водогону Вербоваць — Косів протяжністю 5,7 км, провели промивку всіх свердловин, замінено електронасоси та обладнання, прокладено 4,3 км трубопроводу поліетиленовими трубами діаметром 250 мм. Для завершення робіт необхідно замінити 1,4 км водогону. Потреба в коштах складає 1557,0 тис. грн.

Загальна протяжність Кутського

водогону складає 3,1 км. У 2009 році тут проведено часткову роботу з реконструкції водозабору. Замінено 1,2 км трубопроводу, діаметром 150 мм. Для повного завершення реконструкції необхідно замінити 1,9 км труби. Залишкова кошторисна вартість будівельно-монтажних робіт — 692,4 тис. грн.

У 2010 році розпочато роботи з будівництва каналізаційної мережі в м. Косові (інститут — ЗОШ № 2 — Будинок культури — «Скіф-Авто») за рахунок коштів обласного екологічного фонду. Вартість робіт згідно з проектно-кошторисною документацією становить 725,218 тис. грн. Протягом минулого року освоєно 111,186 тис. грн. Отриманих торік 169 тис. грн. з обласного фонду охорони навколишнього середовища було використано для влаштування системи очистки стоків типу «Джерело» на території дитячого дошкільного закладу в с. Черганівці.

Проведено роботу щодо поліпшення матеріально технічної бази галузей культури, освіти, охорони здоров'я. Так, в галузі охорони здоров'я проведено капітальних ремонтів на 720 тис. грн., здійснено реконструкцію котельні Яблунівської лікарні — 119,150,0 тис. грн., придбано основних засобів на 25,0 тис. грн.

У галузі освіти придбано основних засобів на 589,866 тис. грн. Проведено капітальних ремонтів на 5869,067,0 тис. грн. (Рожнівський НВК «Гуцульщина» — 446,433 тис. грн., Кобаківська ЗОШ — 513,771 тис. грн., Кутська ЗОШ — 378,489 тис. грн., Соколівська ЗОШ — 293,5 тис. грн., Яблунівська ЗОШ — 325,302 тис. грн., Косівська ЗОШ №1 — 277,455 тис. грн., Косівський ЦДТ — 316,902 тис. грн. та ін.). У ряді шкіл району виконано такі роботи: у дев'ятьох — проведено заміну котлів, у сімох — здійснено капітальні ремонти покрівель (загальна площа 2969,6 м²), у чотирьох — ремонт системи опалення, у 14 — заміну вікон загальною площею 1154,14 м². Завершено роботи по переведенню котельні з твердого палива на електричне опалення у Яворівській та Лючківській ЗОШ) та 2-х котельні на газове опалення — у Черганівській та Уторопській ЗОШ.

У галузі культури проведено капітальний ремонт районного Будинку культури (700,0 тис. грн.), закуплено основних засобів (звукотехнічна апаратура, музичні інструменти, комп'ютерна техніка, автомобіль, книги) на 288,955 тис. грн. Філією «Косівський райавтодор» проведено поточний ремонт доріг місцевого значення на суму 720,816 тис. грн., виконано робіт з експлуатаційного утримання доріг державного та місцевого значення на суму 2 млн. 392 тис. 767 грн.

Станом на 1 січня 2011р. в економіку району інвесторами вкладено 90,1 тис. дол. США прямих іноземних інвестицій, з них у 2010 р. у формі грошових внесків — 70,7 тис. дол. Основними інвесторами району виступають нерезиденти з Італії та Німеччини, якими залучено 97,2% іноземного капіталу в районі. Інвестиційно привабливими для іноземних партнерів виявилися підприємства сільськогосподарства, мисливства та пов'язаних з ними послуг і переробної промисловості.

У районі проводиться низка заходів, які спрямовані на створення сприятливого підприємницького та інвестиційного клімату, розвиток відповідної інфраструктури. Управління економіки райдержадміністрації розробило інвестиційні пропозиції району в різних галузях економіки (промисловість, сільське господарство, туризм), які розміщені на веб-сторінці райдержадміністрації та подані в презентаційних матеріалах нашої області.

Створено базу даних про вільні земельні ділянки та вільні виробничі площі в районі, які пропонують для реалізації інвестиційних проектів. Ця база да-

них постійно оновлюється.

Згідно з комплексною оцінкою стану соціально-економічного розвитку районів та міст області протягом трьох останніх років у районі спостерігається покращення показників у різних сферах діяльності. Зростає обсяг вкладення інвестицій в соціально-економічний розвиток району. Якщо в 2008 році обсяг даних інвестицій на одного жителя району становив 954,5 грн. (при цьому, за темпами зростання обсягів інвестицій район посідає перше місце в області), то за 2010 рік — 1643,9 грн. інвестицій, що відповідає 6 місцю серед міст та районів області.

Станом на 1.01.2011 року (за даними державного реєстратора) в районі зареєстровано 5154 СПД — фізичних осіб (4740 осіб станом на 1.01.2008 р.).

Зростають обсяги виробництва продукції у промисловості та сільському господарстві району. У минулому році було реалізовано промислової продукції (товарів, послуг) на 40,7 млн.грн. (115,5 % до 2009р.). Обсяг реалізованої промислової продукції на одну особу населення району склав 460,6 грн. (за 2009р. — 398,2 грн.).

Темпи зростання обсягу валової продукції сільського господарства становлять 115,9 %. Це дозволило району зайняти четверте місце в області з цього показника. Одним із пріоритетних завдань у діяльності управління сільського господарства райдержадміністрації є створення сільськогосподарських кооперативів.

За темпами зростання введення в експлуатацію житла район за три останні роки перемістився з 18 на перше місце в області. Обсяг введеного в експлуатацію житла у розрахунок на 10 тисяч жителів зріс з 948, 4 м² у 2008 році до 2550,9 м² у 2010 році.

Намітилась позитивна тенденція у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Зростають темпи обсягу експорту товарів: у 2008 році коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 0,67, за 2010-й — 2,5. Сальдо зовнішньої торгівлі змінилося з від'ємного на позитивне і складало 324,9 тис. дол. США. Партнерами в зовнішній торгівлі товарами були нерезиденти з 16 країн світу. Найбільші обсяги експортних відвантажень з району були направлені до Молдови, Італії, Росії.

Зросла середньомісячна номінальна заробітна плата: з 1259 грн. у 2008 році до 1715 грн. у 2010-му. Забезпечено своєчасну виплату пенсій в районі. Середній розмір пенсії на 1.01.2011 р. становив 953,94 грн., що на 16,2 % більше, ніж на 1.01.2010 р. (у 2008 році середній розмір пенсії становив 740,8 грн.).

Рівень безробіття на 1.01.2011 року становив 1,86%. На 1.01.2008-го — 4,47. Протягом 2010 р. службовою зайнятості працевлаштовано 1912 осіб. З метою часткового вирішення питань зайнятості громадян службовою зайнятості організовано проведення оплачуваних громадських робіт. Протягом звітного періоду в них взяло участь 1170 осіб. За рахунок різних джерел фінансування на підприємства і організації різних форм власності створено 1773 нових робочих місць (110,8 % до річного завдання).

Протягом трьох останніх років постійно виконується план доходів до місцевих бюджетів. За перший квартал 2011 року рівень виконання становив 151,3 % (друге місце в області). За темпами зростання доходів місцевих бюджетів до аналогічного періоду минулого року район теж посідає друге місце в області.

Цих успіхів досягнуто завдяки підтримці керівництва облдержадміністрації, обласної ради та її депутатів, зокрема від нашого району, депутата Верховної Ради Василя Михайловича Чуднова, депутатів районної ради, сумлінному ставленню до виконання своїх обов'язків служб району.

Фестиваль

Не забути нам усім «Великдень у Космачі»!

Не такою вже й довгою і трясучою виявилася дорога з Косова до Космача. Не такими й темними були небесні хмари, що на початку грозилися весняним дощем, а як тільки на горизонті, поміж зелених гір, замайорили білолиці гуцульські оселі космацьких родин, весело привітало усіх гостей села ясне сонце.

Ближче до самого центру вишивались у довжелезні ряди різноманітні автівки, а ще ближче до центральної святкової сцени, де вже грайливо акомпанували гуцульські музики, — простяглися по обидва боки дороги багаті прилавки з дерев'яними, керамічними і кованими виробами, вишитими рушниками і сорочками тощо. Серед усіх цих прикрас, сувенірів і пацьоркованих вишиванок на ярмарку народних ремесел не можливо було оминати поглядом і найкращі традиційні гуцульські смаколики — сирні коники. А їх тут було, як то кажуть, від кольору до вибору, різних розмірів, навіть у кілька разів більших за долоню. Кожен охочий також міг купити космацькі писанки, поласувати будзом, банушем з бринзою чи вареничками.

Місцеві г'азди та г'аздині вражали перехожих не лише смачними стравами, оригінальними композиціями, мистецькими роботами, а й колоритністю і барвистістю гуцульського строю: яскравими помаранчевими хустками і запасками, багацькими вишиванками, сардаками і кептарями, і передусім своєю співучістю, музичністю і танцювальністю. Перебуваючи серед усього цього гуцульського багатства, як ніколи відчувається справжній дух нашого роду, нашого краю, карпатської землі. Бо саме в цьому зберігаються традиції і звичаї, спогади про минуле, відчуття рідного і святого. В цьому і є наша сила, воля і слава. Чого тільки вартують традиційні мелодії гуцульських роїв і карпатських трембіт? Саме цими правдивими музичними інструментами 1 травня розпочали фольклорний фестиваль «Великдень у Космачі».

Кожного року Космач збирає на своїй землі багатьох земляків, приїжджих гостей з усієї України та з-за кордону, талановитих майстрів і майстринь, людей, які сьогодні вже вп'яте допомагають фестивалю відбутися, сприяють тому, щоб ця, ще зовсім нова традиція продовжувалася і з часом набула не лише всеукраїнського, а й міжнародного значення. Хтось, певно, неодноразово потайки подумає чи на людях скаже, що до цієї мети ще так далеко, а то й взагалі «Великдень у Космачі» зникне з «карти» одних із кращих етнофольклорних фестин України, та спільними зусиллями всього можна досягти, все можна зробити, щоб ця сьогоднішня космацька традиція довго жила поміж людей і не вмирала. Цьому нині сприяють і наші очільники влади, які завітали на свято. На відкритті фестивалю були присутні: всесесні отці, народний депутат України Василь Чуднов, голова обласної ради Олександр Сич, перший заступник голови обласної ради Василь Гладій, начальник головного управління культури облдержадміністрації Володимир Тодорак, голова Косівської районної ради Андрій Клуб, заступники голови Косівської РДА Іван Грималюк і Володимир Совіздранюк, голови Коломийської, Верховинської і Снятинської райдержадміністрацій, Космацький сільський голова Дмитро Походжук і директор фестивалю «Великдень у Космачі» Василь Остафійчук.

Перед початком святкового заходу учні місцевої школи покпали квіти шани до пам'ятників Т.Г.Шевченкові, борцям за волю України та полеглим у Другій світовій війні.

Невдовзі до урочистого слова запросили Василя Чуднова. З приємним хвилюванням народний депутат України привітав земляків-космачан і гостей мальовничої землі зі святом і подякував усім людям, які долучилися до організації цього дійства, зібрали в одному місці таку велику скарбничку гуцульського ремесла, запросили так багато гостей, учасників фестивалю. Зі слів нардепа, немає у світі більшої сили і більшої потуги як поклик рідної землі. Приємно, що щороку: на Різдво, Великдень, храмове свято Петра і Павла Космач збирає усіх разом у дружньому та теплом колі великої родини, біля батьківських порогів у рідному селі. Адже космацький край завжди буде єднати серця, як робив це всі віки.

У цей великий день приєдналося до привітань і побажань духовництво. Владика поблагословив фестиваль на довге продовження, а благословенням Господа на щастя та успіх став короткочасний, майже не помітний травневий дощ.

«У цьому розмаїтті гір, вишвок, настроїв потрібно побувати, щоб винести із собою ті враження, які щороку дарує космацька земля, — звернувся до присутніх голова обласної ради Олександр Сич. — Пам'ятаймо, що не тільки треба милуватися усім цим, а потрібно цінувати, оберігати і примножувати таке велике багатство краю, бо саме в цьому заковано нашу пам'ять, нашу культуру, історію, традиції... Нам потрібно зберегти атрибути ідентичності, те що віками передавали нам діди і прадіди». У своєму виступі представник обласної влади закликав громаду села зберегти все те, що подарувало їм життя, що дісталось у спадок, що змайстрували власними руками, щоб через сотню років, коли побудують омріяні лікарні і школи, «виростуть» хмарочоси, зроблять такі ж, як у Європі дороги, не зникли з полиць і прилавків, українських осель вишиті сорочки, гуцульські запаски, глиняні мисники та дерев'яні різьблені вироби, різнобарвні килими та ліжники.

Вітання від Міністра культури України зачитав начальник культури ОДА Володимир Тодорак. Він привітав усіх присутніх з відкриттям фестивалю, який популяризує народне мистецтво, побут, звичаї і традиції. До привітальних слів і подяк приєднався голова Косівської районної ради Андрій Клуб, а від сільської громади зі щирими словами вдячності виступив сільський голова Дмитро Походжук і додав, що вже п'ять років поспіль Космач простягає руку дружби, руку єднання, добра та злагоди усім землякам зі Сходу і Заходу, до всіх українських земель і до народів сусідніх держав, що, без сумніву, збагачує і в деякій мірі возвеличує село, район і загалом усе Прикарпаття.

Серед усього урочистого дійства, колоритних гуцулів, серед гостей, які метушилися біля яр-

маркових столів, обдумливо купуючи на згадку або в подарунок той чи інший сувенір, серед численних глядачів і слухачів готувалися десь збоку сцени до своїх виступів ті люди, без яких не було б святкового на-

строю, запальних танців, тихих наспівів, гучних оплесків і вигуків, щирих усмішок і такого видовищного святкового концерту. Серед виконавців були народні аматорські ансамблі, вокально-інструментальні колективи, гурти і вокалісти села Космача, з міста Косова, Рожнова та інших сіл нашого району, гості зі всієї Івано-Франківщини, зокрема калузького краю, учасники з Львівщини та інших областей України. Саме вони пополнили душі, дарували тепло своїх голосів і сердець, захоплювали виконанням народних пісень, коломийок і запальних гуцульських танців.

Незабутній фестиваль «Великдень у Космачі» — це свято гармонії людей із природою, це поєднання чистого карпатського повітря з відлунням співучих голосів гуцулів, з відлунням мелодій цимбалів і трембіт, це такий собі стан «нірвани», коли душа відлітає далеко за гори, натомість, відкриваючи серце для гуцульського рідного тепла, сімейного затишку, насолоди від мистецького багатства, радості від людей і добра від Бога. І так задумуєшся, а що це потрібно для щастя? Можливо, зовсім трішки, для прикладу, приїхати до цього села наступного року, щоб відчутися все те, що цьогогоріч відчули ми, простягаючи свою руку дружби до Космача, такого, яким він повинен бути насправді.

Мирослава ДОЛИНЧУК.
Фото автора.

В обласній раді

9 травня – День пам'яті загиблих

Верховній Раді України.
Президентові України
В. Януковичу.
Ієрархам традиційних
Українських церков.
Громадськості Прикарпаття.
Засобам масової інформації
області.

Як стало відомо із засобів масової інформації, група народних депутатів України (Царьков Є.І. – Комуністична партія України, Цибенко П.С. – Комуністична партія України, Кузьмук О.І. – «Партія регіонів», Гриневецкий С.Р. – «Блок Литвина») подала до Верховної Ради України проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років». Серед іншого вони пропонують законодавчо запровадити масове використання на урочистих заходах та вивішування на офіційних державних установах червоного прапора неіснуючої російсько-більшовицької держави СРСР.

Ми, депутати Івано-Франківської обласної ради, розцінюємо таку законодавчу ініціативу як грубе порушення статті 20 Конституції України, вияв цинічного глуму над пам'яттю мільйонів українців, винищених під червоними прапорами радянського режиму, як прояв лакейського прислужництва перед Кремлем, що оголосив себе спадкоємцем більшовицької СРСР.

У розв'язанні самої советсько-німецької війни однаково завини-

ли обидва тоталітарні режими – і більшовицький, і нацистський, які до 1939 року були військово-політичними партнерами. Війна забрала мільйони людських життів. Точних даних про загиблих немає й до сьогодні. Але й ті приблизні цифри, що їх називають різні історики, просто жахають – від 15 до 28 мільйонів тільки з боку військових, не беручи до уваги неймовірно великі жертви серед мирного населення.

Друга світова війна – це трагедія українського народу. Маючи сьогодні власну Українську державу, українці повинні добре пам'ятати цей урок та належно вшанувати усіх її ветеранів – незалежно від того, в якій із армій вони змушені були воювати.

Ми, депутати Івано-Франківської обласної ради, низько схиляємо голови перед десятками мільйонів українських жертв військових і цивільних, незалежно від того, в якій армії вони загинули чи жертвою якого окупанта стали – нацистського чи більшовицького. Особливу шану віддаємо воюючим Української Повстанської Армії, що єдині в тій війні воювали за інтереси Української нації і за створення Української держави.

Не вважаємо, що встановлений радянським режимом день 9 травня є днем перемоги українського народу. Прийшовши на зміну нацистській окупації, він приніс йому безмірні страждання – голод, політичні репресії, знищення мільйонів українських родин, вивезення на Сибір, виселення з прадавніх от-

чих земель, втрату українських етнічних територій, денационалізацію, руйнування українських церков, культури, традицій, знущання над мовою тощо. Перемогою для нас, українців, є День Незалежності – 24 серпня. Бо саме в цей день 1991 року постала сучасна Українська держава й звершилася віковична національна мрія. І саме в цей день реальністю стала ідея, за яку у Другій світовій війні українці поклали на вівтар мільйони життів.

Звертаємось до Верховної Ради України та Президента України з пропозицією припинити дію Закону України «Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років» і визнати 9 травня Днем пам'яті за мільйонами безневинно загиблих українців у Другій світовій війні.

Пропонуємо Ієрархам Українських традиційних церков у дні 8-9 травня відслужити скорботний молебень за упокій душ тих мільйонів українців, які стали жертвами Другої світової війни й тоталітарних режимів нацистської Німеччини та більшовицького СРСР.

Закликаємо всіх українців проігнорувати ті блюзнірські «паради» і так звані «урочистості», що їх ініціюють комуністичні та інші україноненавистницькі політичні сили в ці скорботні дні. Нехай пам'ятя наших родичів, винищених і оглумлених більшовицьким режимом, пам'ятя мільйонів закатованих українців, пам'ятя героїчних борців ОУН та УПА й наша національна честь будуть дороговказом для нашої совісті і наших дій.

Прийнято на п'ятій сесії Івано-Франківської обласної ради 15 квітня 2011 року.

Візитний прийом прокурора

10 травня, з 10 до 13 год., у приміщенні Яворівської сільської ради буде проводити прийом громадян прокурор Косівського району КРИЧУН Василь Васильович.

Інформація для випускників

Хто хоче бути правоохоронцем?

Незабаром випускники покинуть стіни рідної школи. Більшість з них вже давно обрала професії і навчальні заклади. Але є й ті, що ніяк не можуть зорієнтуватися у виборі ВНЗ. Тому ми пропонуємо професії міліціонера, юриста та ін.

Організацію відбору, оформлення документів для надання направлення кандидатом на навчання до вищих закладів здійснює Косівський РВ УМВС. Ми вже розпочали попередній відбір та перевірку рівня фізичної підготовки і стану здоров'я кандидатів.

Нині фахівців для органів внутрішніх справ готують у Київській національній академії внутрішніх справ, Харківському національному університеті внутрішніх справ, Луганському державному університеті внутрішніх справ, Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ, Львівському державному університеті внутрішніх справ, Прикарпатському юридичному інституті Львівського державного університету внутрішніх справ, Донецькому юридичному інституті ЛДУВС, Херсонському юридичному інституті ХНУВС, Запорізькому юридичному інституті ДДУВС, Одеському державному університеті внутрішніх справ, Кримському юридичному інституті ОДУВС, академії внутрішніх військ, Національному університеті «Юридична академія України ім. Я.Мудрого», національному університеті «Одеська юридична академія».

У вищих навчальних закладах МВС забезпечують профільну підготовку фахівців для підрозділів кримінальної міліції, міліції громадської безпеки, оперативних підрозділів по боротьбі з економічними злочинами; слідчих, оперативно-криміналістичних, штабних, аналітичних,

Вшанували

Важко не згадати, не можна й забути

Може, час і заліковує рани, та є такі, які роками, віками болітимуть і нагадуватимуть про страшне 26 квітня 1986 року.

Цьогоріч у цей день вшанували тих людей, які підставили свої плечі для порятунку не однієї особи, а всього людства. Саме в цей день так голосно лунають околицями міст і сіл чорнобильські дзвони. Саме в цей день у районному Будинку культури відбувся урочистий захід, присвячений усім землякам, які брали участь у ліквідації наслідків катастрофи на Чорнобильській АЕС.

Зі вступним словом до громади звернувся голова спілки чорнобильців у Косівському районі Володимир Бойко. Він розповів присутнім про тяжкі наслідки аварії на ЧАЕС від того часу і до сьогодні, а також вручив грамоти тим людям, працівникам тих інстанцій, які роками допомагають потерпілим-ліквідаторам, надають необхідну медичну допомогу.

За дорученням голів райдержадміністрації і районної ради виділені кошти та грамоти чорнобильцям вручив заступник голови РДА Володимир Совіздранюк. Він запевнив аудиторію, що влада робитиме все можливе для того, щоб люди, які так героїчно протистояли «чорному ворогові», відчували

турботу і підтримку з боку держави і суспільства.

Минуле не змінити, його важко не згадувати, важко й забути. Але якщо б не була гіркота років, пісня завжди втішатиме душі, допомагатиме приховати біль, викликати радість і навертати сльози. Саме пісні та читання віршів у виконанні талановитих аматорів сцени Косівщини стали урочистим доповненням цього невеличкого свята. Наче молитвою лунали згадки про Чорнобиль у дзвінках і тихих голосах дітей і дорослих. І не даремно, адже цього року квітень тісно пов'язав Великодні свята і День Чорнобильської трагедії (Міжнародний день пам'яті жертв радіаційних аварій та катастроф).

Мирослава ДОЛИНЧУК.
Фото автора.

Трибуна депутата

Окупаційна символіка на території держави

Позаминулого тижня Верховна Рада України внесла зміни до Закону України «Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років», яким законодавчо зобов'язала масове використання на урочистих заходах і вивішування поряд з державним жовто-синім прапором України ще й червоного прапора (так званого прапора перемоги) неіснуючої держави – Радянського Союзу на всіх державних установах.

За такої зміни проголосувало 260 народних депутатів, а саме: 184 депутати з фракції «Партії регіонів», одногосно — депутати з Комуністичної партії та Народної партії, 14 «тушок» з новоствореної групи «Реформи заради майбутнього», 9 нашоукраїнців та 8 позафракційних перебіжчиків.

Для кожного українця 8 та 9 травня мають стати поминальними днями. Ми, як християни, повинні передусім помолитися за душі загиблих фронтівиків, які визволяли нашу землю від фашистської окупації, а не шанувати тих, хто під червоним прапором з серпом і молотом убивав та мордував українців. Адже війна для нашої землі розпочалася 1939 року і закінчилась у шістдесятих. Десятки мільйонів загиблих по обидва боки лінії фронту – ось плата, яку Україна віддала окупантам усіх кольорів, у тому числі й під червоними прапорами. Натомість просоїські сили в Україні ініціюють розвішування так званих червоних прапорів перемоги, що є провокацією, спрямованою на розкол України.

Українцям нав'язують публічне вивішування символу приниження. Під червоними прапорами відбувалися комуністичні репресії проти українського народу, вбивали священників, руйнували християнські церкви. Під цим прапором організували Голодомори – геноцид українців, у результаті чого загинуло більше десяти мільйонів наших співвітчизників. Під цим

прапором знищували українську інтелігенцію, спалювали історію, традиції, культуру, місце, мову і, що найстрашніше, – вбивали національну пам'ятя і національну самосвідомість українців. Під цим прапором везли в вагонах для худоби сотні тисяч «ворогів народу» до таборів ГУЛАГу. Під цим прапором чавили танками беззбройних жінок під час повстання у Кінгсському таборі в Казахстані. Під цим прапором так звані «заградотряди» стріляли у спину нашим воюючим. Під цим прапором посилав беззбройних українців на смерть «великій палкаводець» Жуков (якого називали м'ясником), заявивши: «Чем больше хахлов пагібнет, тем меньше будет неабхадіма атправлять в Сибір». Під цим прапором під час визволення Знамянки і району (як і всієї України) примусово мобілізували фактично дітей з шістнадцяти років, і майже без зброї посілали на передню лінію – в атаку, після якої живими лишилися одиниці. Безмежні злочини проти свого народу «освячено» цим прапором. Не можна допускати продовження окупації України.

Всеукраїнське об'єднання «Свобода» вимагає негайного реагування на факти антидержавних рішень, які руйнують основи Держави та нівелюють її роль в очах громадян України і міжнародної спільноти.

Роман МАТЕЙЧУК,
депутат районної ради,
голова фракції ВО «Свобода».

Аграрний сектор

Кілька років тому ініціативна група організувала зустріч колишніх керівників, які працювали в агропромислому комплексі. Тоді ж вели мову про необхідність проведення таких зібрань хоча б раз у квартал, напрацювання пропозицій щодо відродження сільського господарства на Косівщині.

У черговий раз зібралися колишні господарники на початку нинішньої весни. Відрадно, що на зустріч, яку відкрив і вів М.П.Никифорак, прибули заступник голови районної ради Василь Жмендак, новопризначений начальник управління агропромислового розвитку РДА Іван Івасюк та колишня голова райвиконкому Марта Тимчук.

Промовці, згадуючи про здобутки сільських трудівників, соціально-економічні перетворення у наших населених пунктах, водночас з боєм говорили про повний занепад цієї важливої галузі, байдужість до неї держави, повсюдну розруку, ніби після війни чи «цунамі»...

Це була не ностальгія за старою системою, котра силоміць створювала у передгір'ї Карпат колгоспи і радгоспи, відібравши в селянина корівку, коня, морг чи два його г ґрунту, сільськогосподарський реманент.

Від соціалістичної системи, котра панувала впродовж багатьох десятиліть, залишилася непогано матеріально-технічна база: тваринницькі комплекси, цехи підсобних допоміжних промислів, автотракторні стани з ремонтними майстернями, зернотокки та зерносклади (комори з необхідним устаткуванням), склади паливно-мастильних матеріалів.

Ще недавно в низинних селах нашого району були високі врожаї зернових і технічних культур, овочів, фруктів. У господарствах, попри молочне тваринництво,

У ветеранів душа болить

відгодівлю ВРХ, ще й вирощували свиней для власних потреб, мали пасіки, а в с. Хімчині й кролеферму. В яблунівському колгоспі, яким керував відомий на всю область господарник Степан Панченко, мали ще й звіроферму, взялися за розведення французьких племінних кіз. Тут діяли цегельний завод, тепличне господарство, олійниця, цехи: пошивний, сувенірний й з виготовлення фарб.

У ряді господарств були ставки, де розводили коропів і форель. А в селі Бабині (колишній колгосп «40-річчя Жовтня») працював цех з вичинки овечих шкір. Майже всюди на замовлення виготовляли столярку. Чималі прибутки давали і сокодавильні цехи, де переробляли фрукти на соки. Діяли теплиці, в яких вирощували ранню городину та квіти. У рожнівському господарстві, наприклад, обробляли більше 1260 гектарів ріллі, 160 га сінокосів, ефективно використовували 1407 га пасовищ та 760 гектарів полонин, що на Вершівщині. Також тут мали 700 гектарів лісу. В автотракторному парку нараховувалося 40 автомобілів, 33 трактори і 8 комбайнів різних марок. Тут було зайнято 120 механізаторів (серед них 55 трактористів). У господарстві утримували 2400 голів ВРХ, у тому числі 720 корів. Працював і місцевий комунгосп. У 1978 році, наприклад, грошові доходи цього господарства становили 6587000 радянських рублів. На той час то була величезна сума. А ще на території села добре працювала Кутська держсортодільниця.

Тепер Рожнів не має чим похвалитися, за винятком фермерського господарства «Заріччя» і єдиного міні-молокоцеху, де виготовляють смачну бринзу. Навіть належно не

функціонує керамічний цех.

Марта Тимчук сказала багато теплих слів на адресу Ярослава Галичука, Олександра Рудя, Григорія Цицака, Василя Каралаша, Миколи Никифорака, Андрія Баланюка, Миколи Мартищука, Миколи Томея, Анатолія Манійчука й інших, котрі, не шкодуючи своїх сил і часу, все робили для високоєфективного господарювання. Звісно, що були промахи, перегини у колгоспно-радгоспній системі, але не було такого розвалу, як тепер, — занедбано родючі землі, фруктові насадження, понищено нерухомість. А це ж можна віддати файним газдам чи їхнім родичам у паї, в довгострокову оренду. Вигода з часом була б усім — власникам і державі.

Давно треба зібрати, як наголосила Марта Миколаївна, на спільну раду сільських голів, колишніх і теперішніх господарників і вирішити, як вийти з цього провалля та надалі по-газдівському використовувати нашу землю-годувальницю. Вона ж висловила впевненість, що новий начальник управління агропромислового розвитку РДА Іван Івасюк за підтримки районної та обласної влади немало зробить у цьому напрямку. А вже за плечима має певний досвід: 10 років був заступником голови колгоспу «17 вересня», а останнім часом очолював обслуговуючий сільськогосподарський кооператив «Тюдів».

Василь Жмендак поділився своїми враженнями про участь у нараді в Києві за участю Голови Верховної Ради Володимира Литвина, де обговорювали проблеми сучасності. Прикро, що сільгосппродукція дуже потрібна, але її дуже низько цінують. На тій нараді один аграрник говорив, що вирощену гречку продав по 4 гривні за кілограм. Але її перепродують набагато дорожче.

Відчувається, що сільгоспвиробник залишається один на один зі своїми проблемами.

Має рацію Василь Омелянович і в тому, що занадто дорого обходяться сільськогосподарським товаровиробникам необхідні техніка, паливно-мастильні матеріали, добрива тощо. Давно потрібен державницький підхід до відродження українського агропромислового комплексу.

Ці наболілі питання давно назріла потреба обговорити і на одній із сесій районної ради чи нараді господарського активу району. Нікому не робить честь те, що до нас, на Косівщині, звідусіль завозять городину, збіжжя, борошно, крупи, комбікорми, молокопродукти, а тутешні, колись меліоровані, родючі орні землі позаростали бур'янами, а подекуди й чагарниками...

З ініціативи голови РДА Я.І.Шинкарука проведено розширену нараду голови райдержадміністрації з управлінням агропромислового розвитку, сільськими головами, керівниками агроформувань та керівниками районних служб з питань підготовки та доопрацювання матеріалів робочої комісії РДА з проведення аналізу стану використання меліоративних земель та меліорованих систем; створення сільськогосподарських кооперативів у населених пунктах району; підготовки до весняно-польових робіт і нарощування поголів'я великої рогатої худоби у районі в 2011 році.

З обговорюваних питань прийняті відповідні рішення до виконання. Підтримано пропозицію затвердити громадську раду при голові РДА з ветеранів сільськогосподарського виробництва.

І дуже добре, що на одній зі своїх прес-конференцій голова ОДА Михайло Вишиванюк наголосив на

тому, що проводитиметься інвентаризація необроблених земель, їх буде вилучено і передано в землі запасу сільських рад.

Це стосується і нашої Косівщини. Хоч тут ґрунти гірші, ніж на Коломийщині чи Снятинщині, та й ріллі набагато менше, але, як і в старі совіцькі часи, можна за рік-два відродити й мати розвинутий аграрний комплекс. На наших землях родиться усе: пшениця, ячмінь, кукурудза, картопля, овес, конюшина, помідори, огірки, кормові та столові буряки, капуста, часник, цибуля, горох, квасоля, кукузіка, льон і т.д.

Досвід цього свого часу мали Дмитро Сахро з Рожнова, Степан Киселиця з Рибного, Василя Руда з Вербовця і багато інших хліборобів.

А кому ж тепер на повен голос кричати «ганьба» за те, що до нас везуть цибулю, часник, гречку з Китаю, капусту і моркву — з Польщі, картоплю — з Ефіопії, цукор — з Білорусі, курятину — зі США, квіти — з Голландії? А згущене молоко пропонують з порошку й пальною олією.

Своє слово з цього приводу мали б сказати і депутати всіх рівнів, працівники науково-дослідних установ, допоки ще не пізно, допоки нас, українців, повільно не витравили своєю «продукцією» ненажерливі імпортери!

По-діловому виступали на цьому зібранні всі, хто брав слово. Відчувалося, що вони дуже вболівають за теперішнє і майбутнє. Хоч у всіх уже поважний вік, але вони хотіли би чимось зарадити, допомогти. Учасники зібрання сходилися на тому, що нарешті треба всім: владі, управлінням, інспекціям, банкам по-державницькому підходити до відродження АПК, бо інакше ми не вийдемо з цього «тупика».

Петро ГАВУКА,
член НСЖУ.

...І були у того Петі
Дві кролиці, два кролі...
(Піонерська пісня 60-х років).

Той, кому зараз не менше 55-ти, добре пригадує період, коли кролі, образно кажучи, мали вирішити продовольчу проблему величезного СРСР, причому без особливих зусиль і затрат. Їх мали вирощувати, доглядати і здавати заготівельним організаціям... піонери і школярі. Було це в другій половині 50-х — першій половині 60-х років, а оскільки в той період практично кожен школяр був піонером, то й мав обов'язок виконувати важливе доручення Комуністичної партії. Випуски тижневиків «Зірка» і «Юний ленинець» містили матеріали з «кролячого фронту» — про успіхи і невдачі, а також критичні матеріали про школи, які не приділяли належної уваги цьому важливому питанню.

Як завжди буває у випадках насаджуваної «згори» ініціативи, в значній частині тодішнього суспільства виробилася стійка нехоть до розведення кролів, у чому вони, бідні, абсолютно не винні: така була суспільно-політична ситуація (згадаймо епопею з кукурудзою, наслідком якої стала повна втрата адаптованих до умов Гуцульщини сортів і гібридів).

Але якщо відкинути крайнощі

Що може кролівництво?

(котрі, як відомо, ні до чого доброго не приводять), то чого можна очікувати від кролівництва під кутом зору господарської доцільності в умовах Косівщини? Скажемо так: як і у випадку з будь-якою галуззю тваринництва, кролівництво не зможе здійснити кардинальної «революції», так і перетвориться у цілковитий «непотріб» — усе залежить від того, яке завдання ставить перед собою господар, котрий побажав утримувати кролів.

Зазначимо відразу: підвищенням попиту серед гуцулів м'ясо кролів не користується, його радше можна віднести до категорії «екзотики». Те саме можна сказати й про кроляче хутро — воно тендітне, експлуатація в жорстких умовах не витримує, отож розраховувати на безпроблемну реалізацію шкурок не доводиться. А якщо додати, що згідно зі старозавітною класифікацією кролятина (як і свинина) — це їжа «трефна», то її не дуже куплятимуть й гості з-за кордону (в першу чергу — з Ізраїлю). Відповідно до цього слід окреслити коло потенційних покупців вашої продукції, а вже після цього приступати до розгортання кролеферми — більшого чи меншого розміру (все вищевикладене не має жодного значення, якщо ви вирішили розводити кролів для себе чи для власного задоволення).

Кролики — тварини скороспілі, не дуже вибагливі до корму, хоча потребують уважного і чуйного ставлення, дотримання певних вимог щодо мікроклімату та деяких інших особливостей, про що є обширна література. В цілому весь «кроля-

чий рід» можна умовно розділити на три великих групи: м'ясні, хутрові та пухові (ангорські), причому слід мати на увазі, що комбінованої породи, яка б задовольняла вимогам усіх трьох напрямків просто не існує (є, щоправда, ще й четверта група — декоративні, але її ми торкатися не будемо). М'ясні породи мають технологічно гірше хутро, хутрові відзначаються нижчою м'ясною продуктивністю, а пухові не можуть давати хутра в принципі, та й м'яса великої кількості від них ви не отримаєте (аби не витрачати часу на характеристику «ангорів», зазначимо, що кролячий пух технологічно «програє» овечій вовні і навряд чи на Гуцульщині така продукція «зацікавить» будь-яку господарюючу).

Таким чином, з усього вищевикладеного випливає, що основний напрям кролівництва у Косівському районі — це м'ясний, тому зупинимося на ньому найбільш детально. Кролятина, зазвичай, належить до категорії «дієтична продукція», бо вона не відзначається високою калорійністю і вмістом жиру, тому її рекомендують хворим на печінку, підшлункову залозу і загалом харчо-травну систему. Від себе додамо, що науково-обґрунтоване харчування передбачає різноманітність, а тому кролятину періодично слід вживати всім і вся — від цього стан вашого здоров'я тільки поліпшиться.

Якщо врахувати, що статевозрілими кролики стають у віці 3-4-х місяців, вагітність триває майже 30 днів, а кролиця народжує від 6 до 15 кроленят і вже через кілька

днів може паруватися знову, то темпи приросту живої маси в цих тваринках дуже значні і за правильно організації валове виробництво кролятини навіть на помірній кількості ферми може сягнути кількох сотень кілограмів на рік. Погодьтеся — цифри вражають. Однак за ними — серйозна праця і догляд, профілактика хвороб і багато чого такого, яке стає зрозумілим лише за умови, коли ви будете займатися справою впритул, а не «теоретизувати» про доцільність/недоцільність кролівництва.

Хоча зараз створені породи кролів підвищеної живої маси (понад 6 кг дорослих особин), ми б рекомендували починати справу з твариною помірного м'ясності, наприклад, породи «сірий велетень». Це вітчизняна порода, виведена схрещуванням місцевих кролів Полтавської області з бельгійськими фландрями ще на початку 50-х років минулого століття. Ці кролі успадкували від фландрів величезну й міцність конституції, видовжений тулуб (близько 60 см), великі і широкі вуха, довгі кінцівки, особливо задні. Вуха, незважаючи на солідну довжину (15-16 см), завжди прямі, злегка заокруглені по краях. Породі притаманна висока енергія росту і плодючість, спокійний характер поведінки. Пересічна вага дорослих самців — до 5,5 кг, самок — 4,5 кг. Молодняк забійного віку (3 місяці) за доброї годівлі досягає живої маси в середньому 3 кг, але найголовніше, що ця порода — як консолідована і випробувана часом — є доволі стійкою до хво-

роб та невибаглива до умов утримання.

Розпочинати власне кролівництво слід з придбання 4-5 кролиць і двох самців — одного основного і другого молодшого (для пізнішого парування приплоду), обов'язково з віддалених ферм (для уникнення близькородного парування), побудови клітки, опис яких можна знайти в Інтернеті за адресою <http://moyhutor.net/ferma4.php> та заготівлі корму (якщо справа йде до зимівлі) — а це якісне, дрібне сіно і отава (концентрати й так доведеться купувати на ринку). Сірий велетень має також і непогане хутро, але якщо забій здійснюють восени — після линьки, так що ви можете випробувати долю відразу в двох напрямках і водночас набутти цінного досвіду, про що неможливо написати у жодній статті.

Слід також пам'ятати, що справжнім бичем кролівництва є інфекційні хвороби, насамперед, міксоматоз. Від цієї недуги може загинути понад 90% всього поголів'я, і єдиною надійною профілактикою є своєчасна вакцинація — її слід здійснювати обов'язково у відповідності з рекомендаціями щодо застосування вакцини (продається у ветаптеках) та порад ветеринарних спеціалістів.

Хоча кролівництво і неспроможне вирішити продовольчі проблеми Косівщини, було б дуже добре, якщо у кожному селі було хоча б по 2-3 кролеферми, а всі кролівники об'єдналися в асоціацію з розведення і вирощування цих сумирних сотворінь, набагато привабливіших, ніж, скажімо, страуси.

Василь ГУМЕНЮК,
кандидат біологічних наук.

На фото: кролі породи «сірий велетень».

3 редакційної пошти

Священний приклад материнської любові

День матері. У цей день діти з вдячністю підносять свою любов до матерів. Мільйони з них заслужують на шану і повагу, бо вони, матері, сповнюючи волю небесного Отця, не тільки дають дітям життя, але й виховують їх, журяться за них, навчають бути вірними Богові і людству.

Коли ми дивимося на матір або згадуємо про неї, тоді не можна не глянути на ту, котра є між усіма матерями найкращою – на Пречисту Діву Марію, яка народила Сина Божого і найкраще виконала обов'язки матері. Матір Божа є прикладом для кожної земної жінки. Більшість із них намагається віддзеркалити у своєму житті чесноти Марії, хтось не виконує як слід свої материнські обов'язки, а хтось взагалі позбувається їх. Часто міняють коліску на розкіш, жертовність на вигоди, працю на приємності. Одні ж приймають із радістю цю ласку Божу – материнство і виховують дітей для людства, інші

ж так перебільшено люблять своїх кровинок, що усім жертвують для них. Матір Божа дуже любила свого Сина Ісуса. Берегла його від ворогів, годувала, одягала, вчила, водила до церкви, тобто робила все за Господнім Законом. «І Ісус зростав мудрістю та й зростом, і у ласці в Бога, і в людей» (Лука 2,52). Це споконвік означає, що дитина має не тільки тіло, але й душу. Правдива матір дбає, щоб поєднати одне і друге. Тоді вона залишиться у пам'яті дитини такою, як Господь велить, тоді не тільки один раз у році, в день свята, але й весь час буде тішитися успіхами своєї праці, бо діти з любов'ю співитимуть до неї з далеких країв.

Ми не повинні забувати про своїх матерів і щодня просити у небесної Матері одного: «О, Маріє! Мати Божа! Молися за нами», «Маріє, наша Мати, хорони нас сьогодні від тяжкого гріха».

Варвара МЕРЕЩУК, смт. Кутти.

Літературні зустрічі

Багатожанровість творів Богдана Радиша

Шекспір – авторитет незаперечний. Про нього знаємо, бо його творчість вивчають у кожній країні. В Україні шекспірів безліч. Лише на одній Косівщині їх у мистецтві та літературі не один десяток.

Літературний критик Аделя Григорук дослідила, що наш поет Богдан Радиш за кількістю написаних сонетів перевершив Шекспіра. У нього їх 198. У Шекспіра – 154. У Петрарки – 300. Судилось би народитись Богдану Радишу в Англії чи Італії – був би всесвітньовідомим письменником, та ще й, напевно, мільйонером. А в нашій країні отримує дрібню пенсію, та й немає гарантії, чи і її не перестануть виплачувати.

Нещодавно в центральній районній бібліотеці відбулась презентація двох його «наймолодших» збірок: «Хто не оре – не зламає плуга» та «Вогонь опалого цвіту». Ідею провести цей захід подав директор централізованої бібліотечної системи району Ярослав Семанишин. Український філолог, косів'янин Тадей Яницький, який добре знає творчість Богдана Радиша, завжди її популяризує, детально

ознайомив учасників літературного зібрання із життям і творчістю поета. Він розповів, що Богдан Радиш є автором 25 збірок. Більшість із них видані під прізвиськом Богдан Радиш-Маринюк.

Богдан Ілліч – лауреат літературних премій ім. Василя Стефаника, Михайла Павлика та Марійки Підгірянки.

Тадей Олексійович лаконічно охарактеризував 23 попередні збірки та детально ознайомив присутніх із двома згаданими, продекламував окремі притчі та лапідарії. Він відзначив, що творам Богдана Радиша властиві не лише філософсько-естетичне бачення світу, національно-духовні засади, але й особлива ліричність: 50 його поезій покладені на музику. Він також звернув увагу учасників презентаційного заходу на те, що Б.Радиш вільно почуває себе у всіх літературних жанрах. Написав сім вінків

сонетів та чималу кількість окремих віршів-сонетів. Випустив книжку призабутих віршових форм «Притчі», за яку отримав премію В.Стефаника. Пише байки, лапідарії, рубаї, власні прислів'я та приказки, афоризми, коломийки, дитячі поезії, сказання. Збірка «Вогонь опалого цвіту» якраз і багата на віршові форми. Її перший розділ складають притчі та лапідарії, другий – поезії, серед яких чимало віршових сказань. У книжці «Хто не оре – не зламає плуга» надруковані лапідарії.

Чимало творів поета декламували працівники центральної районної та інших бібліотек, на зустріч під час проведення семінару з якими і був запрошений Богдан Радиш. Від щирої душі привітала його як свого земляка завідувач Рожнівської бібліотеки Марія Левко.

— Богдан Ілліч – надзвичайно скромна людина, хоча і є зіркою першої величини. Його поезія багатогранна, їй притаманні філософія і лірика, — сказала Ганна Димніч.

Свої захоплення творчістю Б.Радиша висловили Володимир Моравський та Зеновій Билуб.

Василь ГЛІБЧУК.

Спартакіада

Перемогла команда РДА

У Косівському інституті декоративного та прикладного мистецтва відбулося урочисте відкриття змагань серед збірних команд державних установ нашого району з міні-футболу, волейболу, настільного тенісу, шахів і шашок. Їх проводили у рамках першого етапу Всеукраїнської спартакіади серед держслужбовців з метою залучення їх до занять фізичною культурою і спортом.

Участь у змаганнях узяли п'ять команд. У пертій боротьбі, лише з відривом на одне очко, перше місце у загальнокомандному заліку здобула збірна команда райдержадміністрації. Її капітану Романові Матейчуку вручили грамоту голови РДА Ярослава Шинкарука та голови райкому профспілки працівників державних установ Володимира Мамчука і перехідний кубок. Другі та треті призери – команди

управління праці та соціального захисту РДА і районного центру зайнятості отримали грамоти. Крім згаданих команд у Спартакіаді брали участь представники районної ради на чолі з її головою Андрієм Клубом з управління державного казначейства у Косівському районі.

Змагання проводили у районі згідно з розпорядженням голови РДА Я.Шинкарука. Питаннями підготовки до них та їх організації займалися завідувач і головний спеціаліст сектора у справах сім'ї, молоді та спорту РДА Михайло Мельничук і Олександра Шиндро, голова райкому профспілки працівників державних установ Володимир Мамчук.

Василь ГЛІБЧУК.

На світлинах: фрагменти зі змагань.

Фото Олександри ШИНДРО.

Пересувна бібліотека

Обличчям до книги

За ініціативою Л.І.Дійчука, який очолює Духовно-освітній центр, у Рожнівському НВК «Гуцульщина» ім.Ф.Погребенника НАУКМА, розпочато гру «Пересувна бібліотека».

Мета цієї акції – популяризація духовної книги у час панування комп'ютерів та мережі Інтернет. Організатори і учасники гри – учні 5-8 класів. Вони охоче об'єдналися у загін «Зарічани». Заплановано створити чотири групи. Перша вже діє: діти з власних книг ство-

рили бібліотеку, вибрали з-поміж себе бібліотекаря і його заступника. Школярі читають, обговорюють прочитане, ведуть записи у читачьких щоденниках.

О. ПИЛИП'ЮК, завідувач бібліотеки, с.Рожнів.

У Бабинській ЗОШ І-ІІ ст. розпочато загальносільську гру «Пересувна бібліотека».

У грі беруть участь 14 учнів 5 – 8 класів чотирьох присілків с. Бабина. Між школярами розподілили обов'язки, ознайомили з правилами гри і організували тісну співпрацю між учнями, вчителями і працівниками духовно-освітнього центру, який очолює Л.І.Дійчук – організатор цього проекту.

Для мене ця гра є дуже цікавою, тому що любов до знань, до школи починається з любові до книги.

Галина ІВАНЮК, президент Бабинської школи.

Конкурс

Заплатив податки вчасно – Україна квітне рясно

Чи талановита у нас молодь? Талановита! Чи знають наші діти про те, що таке податки і звідки вони беруться – знають, бо щороку Державна податкова адміністрація проводить конкурс «Податки очима дітей».

Цей захід є творчою візитівкою ДПІ, бо щороку наші талановиті школярі завойовують районний, а згодом обласний центри, представля-

ють мальовничу Косівщину на кінцевому етапі конкурсу у столиці.

Цьогоріч переможцями районного етапу Всеукраїнського конкурсу дитячої творчості «Податки очима дітей» за напрямками дитячої творчості з податкової тематики стали: у віковій категорії 9-11 років (художні твори): Аліна Кифорак, учениця Кутської школи мистецтв, I місце; Марина Фущей, учениця Кутської школи мистецтв, II місце; Юрій Мартишук, учень Косівської школи мистецтв, III місце. У віковій категорії 12-15 років: I місце посіла Ірина Мамчук, учениця Косівської школи мистецтв; II місце – Корнелія Ониськів, учениця Косівської школи мистецтв; III місце – Любомир Галатинюк з смт. Яблунова.

III місце – Павло Соколюк з с.Шешорів. А у віковій категорії 12-15 років: I місце зайняла Лілія Піроцька; II місце – Вікторія Мельник; III місце – Соломія Нагнибедюк, усі вихованки КРЦДТ. За літературні твори у віковій категорії 9-11 років перемогла Роксолана Гарасим'юк з м. Косова, а у віковій категорії 12-15 років – Юлія Кішук з м. Косова. Всі роботи різнилися цікавими задумками, ідеями, стилями виконання. Цікавими й оригінальними виявилися і заголовки, які в майбутньому можуть послугувати Косівській ДПІ вдалими гаслами, для прикладу: «Ось такий у нас сюжет – усі гроші у бюджет. Трутнів і хто у тині виведе на чисту воду ДПІ», «Заплатив податки вчасно – Україна квітне рясно», «З кожної родини по податку – будемо жити щасливо в достатку» та інші.

Всіх конкурсанти оцінювало суворе і водночас компетентне та розважливе журі у складі якого представники відділу освіти РДА, Косівської ДПІ, районної влади, працівників КПДМ ЛНАМ. Вони змогли відібрати найкращі роботи учнів, які легко припали до душі нашим експертам і, сподіваємося, зможуть завоювати прихильність головних суддів Всеукраїнського конкурсу.

За твори декоративно-прикладного мистецтва у віковій категорії 9-11 років I місце завоював Іван Гремечук з с. Шешорів; II місце – Михайло Василячук з с. Шешорів;

Мирослава ДОЛИНЧУК. Фото автора.

